

Tautasdziesmas par ģimeni

Gaiša, gaiša uguns dega
Tumšajā kaktiņā;
Tur Laimiņa mūžu raksta
Mazajam bērniņam.

Aijā, aijā, mazie bērni,
Kā jūs lieli izaugsiet?
Pavasara saulītē
Kā pupiņas dārziņā.

Kar, māmiņa, šūpulīti,
Kar pie loga saulītē!
Lai es augu rakstītāja,
Grāmatiņu lasītāja.

Auklē mani, māmuliņa,
Vieglajām rociņām!
Tad es tevi aptecēšu
Vieglajām kājiņām.

Gudru vīru, gudru vīru,
Gudru vīru daudz vajag;
Kariet, mātes, šūpulīšus,
Audziniet gudrus vīrus!

Šūpo mani, māmuliņe,
Vālodzītes šūpulī!
Lai es loku valodiņu,
Kā locīja vālodzīte.

Pele brauc, rati čīkst
Ar to miega vezumiņu;
Tēvam sauja, mātei sauja,
Bērnam viss vezumiņš.

Ej, Laimiņa, tu pa priekšu,
Es tavās pēdiņās;
Nelaid mani to celiņu,
Kur aizgāja ļauna diena.

Velc, pelīte, saldu miegu
Mazajam bērniņam:
Caur zemīti, caur saknīti,
Caur šūpuļa pagalvīti.

Mana balta māmuliņe
Mani baltu audzināja:
Pati māte dubļus brida,
Mani nesa rociņā.

Aijā, žūžū, mazais bērns,
Negul' ilgi šūpulī!
Celies augšā, auni kājas,
Klausi tēvu, māmuliņi!

Nāc mājā, māmuliņ,
Visi bērni tevi gaida!
Cits raudāja šūpulī,
Cits, ielīdis kaktiņā.

Ai, bērniņi, maz bērniņi,
Negul ilgi šūpulī,
Aun kājiņas, joz jostiņu,
Aptec tēvu, māmuliņu.
Vāru, vāru putriņu,
Pieci milti katliņā;
Tam došu, tam došu,
Tam ar kausu pierē.
Tas guni nekūra,
Ūdeni nenesa.

Putra būs, putra būs,
Vai būs šķidra, vai būs bieza?
Es dzirdēju māmuliņu,
Namā katlu skandinot.

Baro mani, māmuliņa,
Ar tiem piena kunkuļiem!
Augšu liela, būšu skaista,
Puišiem ceļu negriezīšu.

Kādu dziesmu dziedāsim,
Launadziņu paēduši?
Dziedāsim mātes dziesmu
Par launaga devumiņu.

Paēduši, padzēruši
Pateicam Dieviņam
Par pieniņu, par putriņu,
Par maizītes garoziņu.

Līsti, līsti, lietutiņi,
Lai es drīzi liela augu:
Būs manai māmiņai
Tad drīzāk viegla diena.

Lēni, lēni bērziņš auga,
Lēni lapas darināja;
Lēni augu pie māmiņas,
Gudru ņēmu padomiņu.

Šuj, māmiņa, man krekliņu
Deviņām vīlītēm:
Ikkurā vīlītē
Liec gudru padomiņu!

Novij man, māmuliņa,
Visu puķu vainadziņu;
Liec manā galviņā
Visu gudru padomiņu!

Māci mani, māmuliņe,
Visādā darbiņā:
Māci vērpt, māci aust,
Māci jautri padziedāt.

Neteic mani, māmuliņe,
Pa ciemiem staigādama!
Pats darbiņš mani teiks,
Pats gudrais padomiņš.

Kas gulbīti baltu dara,
Ja ne jūras ūdentiņš;
Kas bērniņam labu māca,
Ja ne tēvs, māmuliņa.

Divi bija, divi bija,
Kas miedziņa negulēja;
Viena bija sila bite,
Otra – meitu māmuliņa.

Tā, māmiņa, tava vaina,
Kad es augu netikusi;
Kam tu pati dubļus bridī,
Mani slinku audzināji?

Māte, māte, māmuliņa,
Kam tu mani lutināji?
Kam neļāvi govju slaukt,
Ne cūciņas pabarot?

To puisīti suņi rēja,
Kas tētiņu neklausīja;
To meitiņu tautas mīl,
Kas klausīja māmuliņi.

Kura meita tēvu klausā,
Tā nes zeltu, sudrabiņu;
Kura tēvu neklausīja,
Nes saujām asariņu.

No saknītes lazda zied
Sarkaniem ziediņiem;
No sirsnīņas es mīlēju
Savu baltu māmuliņu.

Es savai māmiņai
Kā sirsnīņa azotē,
Kā sirsnīņa azotē,
Kā puķīte dārziņā.

Dedzu skalu, dedzu sveci,
Tumša mana istabiņa.
Ienāk mana māmuliņa,
Tūdaļ gaiša istabiņa.

Saulīt, tavu siltumiņu
Līdz pašam vakaram!
Māmiņ, tavu labumiņu
Līdz mūžiņa galiņam!

Cēlu krēslu vakarā,
Lai sēd mana māmuliņa.
Mātei kājas piekusušas,
Mani mazu auklējot.

Es tecīņus vien tecēju,
Kad māmiņa mani sauca.
Kā māmiņa tad tecēja,
Kad es brēcu šupulī.

Māmiņai labu daru,
Visu mūžu dzīvojot:
Viņa mani mazu kopa,
Mani lielu audzināja.

Ai, bērniņi, ai, bērniņi,
Klausiet tēvu, māmuliņu!
Mūžam saule debesīs,
Ne mūžam tēvs, māmiņa.

Iet saulīte vakarā,
Iet māmiņa vecumā.
Steidziet, bērni, jautājiet
No māmiņas padomiņu!

Man māmiņa nomirdama
Trīs darbiņus piesacīja:
Klausīt jaunu, klausīt vecu,
Mazam pāri nedarīt.

Kaut tā mana māmuliņa
Otru mūžu dzīvojusi,
Es to savu māmuliņi
Kā bitīte aptecētu.

(Latviešu tautasdziesmas)

1. Uzzīmē latviešu tautasdziesmās aprakstīto!

Gaiša, gaiša uguns dega
Tumšajā kaktiņā;
Tur Laimiņa mūžu raksta
Mazajam bērniņam.

Auklē mani, māmuliņa,
Vieglajām rociņām!
Tad es tevi aptecēšu
Vieglajām kājiņām.

Gudru vīru, gudru vīru,
Gudru vīru daudz vajag;
Kariet, mātes, šūpulīšus,
Audziniet gudrus vīrus!

Pele brauc, rati čīkst
Ar to miega vezumiņu;
Tēvam sauja, mātei sauja,
Bērnam viss vezumiņš.

2. Meklē atbildes uz jautājumiem tautasdziesmās!

1.	Kāpēc bērns grib ātrāk liels izaugt?
2.	Ko bērns iegūst no vecākiem?
3.	Kādus darbiņus bērns prasa iemācīt?
4.	Kas visvairāk slavē (teic) bērnu?
5.	Kas bērnam labu māca?
6.	Kāpēc māmiņa salīdzināta ar biti?
7.	Kāpēc meita ir izlutināta un slinka?
8.	Kāda ir attieksme pret bērnu, kurš klausā?